

Burgerschap als Educatie

13 maart 2019

Dr. Laurence Guérin
Lector Wereldburgerschap

Burgerschap als Educatie

- > Burgerschap is een omstreden concept.
- > Groepsgewijs probleem oplossen: van theorie naar praktijk.

Burgerschap is omstreden

Burgerschap als concept is omstreden.
Verschillende theorieën over burgerschap leiden tot verschillende vertaling in het onderwijs: verschillende visies, leerdoelen, inhoud, werkvormen....

Burgerschap

De verschillende theorieën bespreken wat de verhouding is tussen:

1. Burgers en de staat
2. Burgers onderling

De verschillende theorieën vragen elk iets anders van de burger: kennis, vaardigheden en deugden. En ook welke vorm van participatie men verwacht.

Paradox van Burgerschap als educatie

- ❖ Burgerschap is een omstreden concept
- ❖ Burgerschap als educatie is ideologisch gemotiveerd.

Is burgerschap als educatie indoctrinerend?

=> De enige oplossing is om burgerschap als controversieel concept te behandelen.

Educatie: Gedragsvormend

- › Realiteit vereenvoudigen door beperkte informatie: als je dit doet, gebeurt dat.
- › Controversiële onderwerpen worden niet controversieel behandeld.
- › Geeft aan welke gedrag goed is zonder erop te reflecteren en de ruimte te geven om eigen keuzes te kunnen maken en/of eigen mening te vormen.
- › Kapitaliseert op de individuele verantwoordelijkheid.
- › Instrumentaliseert het onderwijs.

Autonomie en empowerment

- › Autonomie: "zelfregering overeenkomstig eigen waarheden en waarden" (van der Ploeg, 1995)
- › Gedragsvormende educaties belemmeren de autonomie van leraren en leerlingen.
- › Gedragsvormende educaties geven een beperkt beeld van wat collectieve verantwoordelijkheid is en wie op welk niveau verantwoordelijk is.

Groepsgewijs probleem oplossen

VERANTWOORDING

Drie eisen: pedagogisch,
inhoudelijk en politiek

Doet recht aan de autonomie van de leerlingen.

Doet recht aan de complexiteit van de
werkelijkheid.

Is politiek gerechtvaardigd.

Deliberatieve democratie

De nadruk op burgerschapscompetenties wordt ingegeven door een bepaald idee van democratie en goed burgerschap: een epistemische theorie van deliberatieve democratie.

Volgens deze theorie is de kernactiviteit van democratisch burgerschap: groepsgewijze beraadslaging en besluitvorming.

In deze variant is groepsgewijs probleem oplossen een kerncompetentie.

Epistemische theorie van deliberatieve democratie

“Epistemic democrats, who focus on “truth-tracking” properties of democratic procedures, such as voting and deliberation, argue that the value of democracy is partially to be found in the epistemic quality of the decisions that democratic decision making (at least probabilistically) produces.” (Landemore, 2007, p.7)

Kwaliteit van deliberatie 1/2

De epistemische kwaliteit van de discussie zal verbeteren door het inzetten van productieve "contestatory techniques".

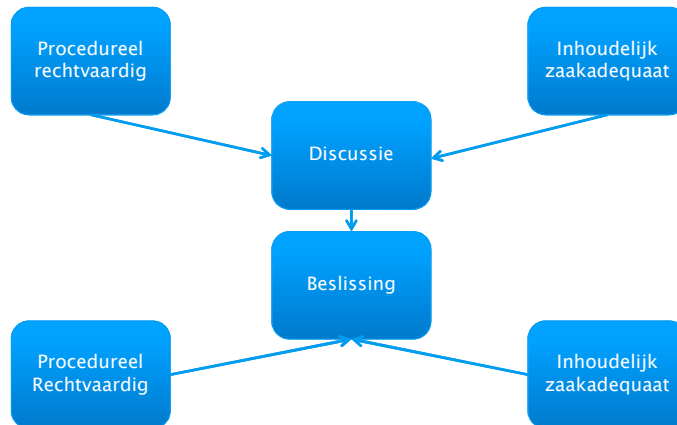
Het te snel zoeken naar consensus kan ten koste gaan van de epistemische kwaliteit van de discussie (Bächtiger, 2010).

Kwaliteit van deliberatie voorop

Leerlingen leren om niet te snel consensus te zoeken, maar elkaar uit te dagen door open vragen te stellen of tegenargumenten te geven.

Deze "contestatory techniques" omhelsen: bevragen, dispuut en volhouden.

Democratische principes

Van theorie naar didactiek

- > Hoe kan een epistemische theorie van deliberatieve democratie vertaald worden in leeractiviteiten?

 1. Wat vraagt het van burgers: kennis, vaardigheden en attituden?
 2. Wat het vraagt het van de inhoud?
 3. Welke pedagogische-didactische aanpak is adequaat?

Vier didactische principes

- (1) Het oefenen van argumentatievaardigheden (Kuhn et al., 2013),
- (2) Verschillende perspectieven met elkaar verbinden (network leren) (Künzli, 2007; Bertschy, 2007),
- (3) Leren om groepsgewijs beslissingen te nemen (Swartz et al., 2008) and
- (4) Leren samen denken (Mercer, 1999; Baines et al., 2009).

Burgerschap: wat leren de leerlingen?

Inhoud

- › Leerlingen behandelen maatschappelijke vraagstukken.
- › De maatschappelijke vraagstukken worden als controversieel behandeld: open vraagstukken waarbij experts het oneens zijn over hoe de problemen te analyseren zijn en wat de beste oplossing is.

Samen Toekomst Maken

De leerlingen zijn en voelen zich bekwaam om te participeren in discussies over *maatschappelijke vraagstukken*, oplossingen daarvoor te bedenken, te vergelijken, te beoordelen en uit te werken en er groepsgewijs beslissingen over te nemen en om hierbij de democratische procedurele en uitkomst-criteria recht te doen. Ze leren daardoor inzien hoe belangrijk kennis is voor het vinden van antwoorden op maatschappelijke problemen en ze realiseren zich de medeverantwoordelijkheid van iedereen voor rechtvaardige en duurzame antwoorden.

Groepsgewijs probleem oplossen

STAP 1
PROBLEEM

Probleem onderzoeken, eerst alleen en daarna in je groep.

Wat is het probleem?

Welke vragen heb je?

Wat weet je al?

Wat moet je nog te weten komen?

STAP 2
ANALYSE

Informatie verzamelen en ordenen.

Welke informatie rondom het probleem heb je nodig?

Welke bèta en techniek concepten zijn belangrijk?

Welke betrokkenen horen bij het probleem?

Vanuit welke perspectieven bekijken zij het probleem?

Hoe zijn de betrokkenen van elkaar afhankelijk?

Maak voor het overzicht een netwerkkaart

STAP 4
DEBRIEFING

Terugkijken op het proces en de gekozen oplossing.

Wat was het probleem?

Hoe hebben we het probleem aangepakt?

Welke B&T concepten waren belangrijk?

Waarom is de gekozen oplossing goed?

Wat ging er goed en wat kan beter?

STAP 3
BESLISSING

Oplossingen en consequenties bedenken.

Welke oplossingen zijn er?

Wat zijn de voor- en nadelen van de oplossingen?

Wat zijn de consequenties van deze oplossingen?

Welke consequenties zijn belangrijk en waarom?

Welke oplossing is het best en waarom?

Ter discussie

Groepsgewijs probleem oplossen moet ter discussie staan als vorm van burgerschap.

Groepsgewijs probleem oplossen

VOORBEELD

Project

- > 8 PO scholen
- > 3 VO scholen
- > 6 bedrijven
- > 6 maanden training en video coaching
- > 6 maanden ontwerpen van het eigen project
- > 2 projecten per jaar per school

Onderwerpen

Urenco	Isotopen (VO: TCC De Thij) Energie (PO: Het Prisma)
Techniek Museum Heim	Internet der Dingen (PO: Widerode en De Bongerd)
Opleiding textiel van de Saxion in samenwerking Enschede textiel stad	Textiel (PO Widerode en De Groen)
VDL	Microchips (VO: JenaXL)
Lectoraat Water Technology	Plastic soep (VO: Noordik en PO: Tweeklank)
Wetsus	Afvalwater (PO: Albertine Agnesschool en Jenaplan)
Boessenkool	Spuitbussen (PO: Dorpsschool Bathmen)
Tabel 1: programma van leeractiviteiten	

Medische Radio-Isotopen

Aan het project Medische radio-isotopen hebben havo-2- en vwo-2-leerlingen.

De leerlingen kregen de opdracht een advies te schrijven voor Mark Rutte over de vervanging van de Hoge Flux Reactor in Petten, die onder meer medische radio- isotopen verrijkt.

Alternatieven zijn het plaatsten van cyclotrons in ziekenhuizen.

Medische Radio-Isotopen

- › Om een weloverwogen advies te kunnen schrijven hebben de leerlingen het probleem vanuit de perspectieven van verschillende belanghebbenden geanalyseerd en bediscussieerd. Iedere leerling koos een rol.
- › Om het perspectief nemen verder te stimuleren hebben de docenten een mini-conferentie georganiseerd met een lobbyist van het project PALLAS (die in Den Haag voor de vervanging van Petten lobbyt), twee medici die medische radio-isotopen in hun behandelingen gebruiken, een onderzoeker en een vertegenwoordiger van de stichting LAKA die tegen het PALLAS-project is.

Medische Radio-Isotopen

Een relevant deel van dit project was kennisverwerving over medische radio-isotopen. Leerlingen kregen les over straling en brachten een bedrijfsbezoek aan URENCO. Hier werden ze door onderzoekers en stralingsdeskundigen nader geïnformeerd over medische radio-isotopen en werd de productie hiervan getoond.

De leerlingen hadden vragen voorbereid die ze aan de verschillende deskundigen konden stellen.

Medische Radio-Isotopen

In een van de groepen realiseerde een leerling zich dat er geen expert is die neutraal kan zijn; dat er vaak belangen spelen in het innemen van een positie.

In deze groep werd veel inhoudelijke informatie uitgewisseld en stevig gediscussieerd. Een leerling was het oneens met de rest van de groep. De leerlingen bracht altijd meer argumenten in die de andere leerlingen dwongen om ze met tegenargumenten te verwerpen. Hun discussie duurde bijna twee sessies en dit was de groep die uiteindelijk de beste oplossingen bedacht.

<p>LL 3 Hier staat cyclotron zou de productie geheel over kunnen nemen.</p> <p>LL 4 Kernreactors zouden nodig moeten blijven.</p> <p>LL 3 Kernreactors zijn voor molybdeen 99 nodig. Hier staat: versnellers cyclotrons zouden voor productie geheel over kunnen nemen en Petten heeft naar deze mogelijkheden uitgebreide studie gedaan en geconcludeerd dat voor de productie molybdeen 99 in wezen gebruikt medische radio-isotoop kernreactoren nodig zullen blijven.</p> <p>LL 3 Voor wie zou de cyclotron nadelig zijn? Allebei.</p> <p>LL 4 De cyclotron is voor niemand nadelig.</p> <p>LL 2 Als we geen kernreactor willen in Nederland, omdat dat gewoon niet echt goed is voor het milieu. Het is altijd een beetje raar dat er iets nucleairs is dat gebied vlakbij is. Dus je wilt het liever niet bij je in de buurt hebben.</p>	<p>Leerlingen keken naar:</p> <p>kosten</p> <p>medische behoefte</p> <p>milieu aspecten</p> <p>risico</p>
--	---

<p>LL 1 Dus als we een nieuwe flux reactor aanleggen is niet het gevolg het neemt veel beslag in. Het gevolg is dan dat het veel geld gaat kosten en het is slecht voor het milieu, waardoor de natuur wordt vervuild en radioactieve straling in de omgeving.</p> <p>LL 3 Dat is ook slecht voor mensen.</p> <p>LL 4 Wat gebeurt er dan?</p> <p>LL 2 Met cyclotron?</p> <p>LL 4 Als die ontploft?</p> <p>LL 2 Die ontploffingskans is heel erg klein.</p> <p>LL 1 Als die ontploft is alleen het terrein kapot.</p> <p>LL 2 Maar niet zoals bij een flux reactor een heel reparatie team. Je hoeft niet dat gebouw op of zo. Het is gewoon een soort apparaat, niet een heel gebouw.</p> <p>LL 4 Wat is meer schadelijk als een kernreactor ontploft of een flux reactor?</p>	<p>Leerlingen keken naar:</p> <p>kosten</p> <p>medische behoefte</p> <p>milieu aspecten</p> <p>risico</p>
---	---

Afsluiting

- > Leerlingen schreven een advies en presenteerde aan een jury.

Vragen?